

Sändlista

Ert tjänsteställe, handläggare
Miljödepartementet, Maria Barton
Sändlista

Ert datum
2021-10-25

Er beteckning
M2021/00463

Vårt tjänsteställe, handläggare
FM HKV LEDS TF Hållbarhetssektion,
Mikaela Nord, mikaela.nord@mil.se

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

Remissvar

Försvarsmakten har lämnats möjlighet att yttra sig över *Förslag till regeringen i Miljömålrådets årsrapport 2021*. Försvarsmakten anför härmed följande.

Sammanfattning

Försvarsmakten konstaterar att förslagets konsekvensutredningar är ofullständiga och i viss mån bristfälliga. Detta medför att analys och bedömningar riskerar att bli otillförlitliga avseende vilka statliga myndigheter som berörs samt hur och på vilket sätt de berörs av förslagen till regeringen i årsrapport 2021.

Försvarsmakten omfattas inte av förslagen i *Programområde Staten går före*.

Försvarsmakten bedömer att två förslag i *Programområde Grön Infrastruktur* bedöms innebära en betydande påverkan på myndighetens tillgång till ändamålsenlig mark- och vattenområden, anläggningar samt övrig infrastruktur. Detta påverkar myndighetens förmåga att utföra sitt uppdrag enligt lagar och förordningar och även förmågan att genomföra uppdragen i beslutet om militär tillväxt.

Försvarsmaktens uppdrag och förutsättningar att bedriva verksamhet

Försvarsmaktens huvuduppgift är enligt förordning (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten att försvara Sverige mot ett väpnat angrepp.

(MNO)

Postadress
Försvarsmakten
107 85 Stockholm

Besöksadress
Lidingövägen 24

Telefon
08-788 75 00

Telefax
08-788 77 78

E-post, Internet
exp-hkv@mil.se
www.forsvarsmakten.se

I försvarsbesluten 2015¹ och 2020² har Försvarsmaktens uppdrag tydliggjorts med fokus på att bygga upp förmåga till nationellt försvar mot en kvalificerad motståndare. För att lösa myndighetens uppdrag krävs bland annat ändamålsenlig tillgång till mark- och vattenområden, anläggningar samt övrig infrastruktur.

Tillväxt innebär bl.a. att personalförsörjningen prioriterar en successiv ökning av grundutbildningsvolymerna samt utbildning och tillgång på officerare. Redan 2022 kommer myndigheten ha ytterligare sex organisationsenheter/förband. År 2025 förväntas 3 000 nya medarbetare och ytterligare 3 000 rekryter tillföras myndigheten. Det ökade antalet medarbetare och orter som myndigheten verkar på innebär att myndigheten förväntar sig ett ökat tjänsteresande. Försvarsmakten vill utifrån detta belysa att formuleringen av etappmål inom *Programområde Staten går före* inte tar hänsyn till organisations- eller tillväxtsförändringar.

Försvarsmakten har dessutom inte samma förutsättningar att ersätta fysiska möten med digitala möten i lika stor utsträckning som andra statliga myndigheter, bl.a. mot bakgrund av kraven i säkerhetsskyddslagstiftningen och skyddet av information.

Försvarsmaktens miljöhänsyn

Enligt 5 § Försvarsmaktens instruktion ska Försvarsmakten med beaktande av de krav som myndighetens uppgifter ställer, ta miljöhänsyn i verksamheten i fredstid. Försvarsmakten ska inom ramen för miljöarbetet bidra till att det generationsmål och de miljö kvalitetsmål som beslutats av Sveriges Riksdag uppnås. Försvarsmakten har sedan 2001 ett miljöledningssystem i enlighet med regeringsuppdrag³. Försvarsmakten arbetar aktivt i miljöarbetet genom att bl.a. ta fram en hållbarhetsutredning. Denna syftar bl.a. till att utgöra underlag till Försvarsmaktens strategiska inriktning och mål avseende samtliga hållbarhetsaspekter (miljö, social och ekonomi) för att bidra till de globala målen för en hållbar utveckling enligt Agenda 2030.

Försvarsmakten arbetar för att bidra, utifrån myndighetens förutsättningar och särskilt med bakgrund av förutsättningarna utifrån tillväxtuppdraget, till minskade utsläpp avseende bl.a. tjänsteresor. Försvarsmakten definierar en tjänsteresa såsom Skatteverkets bedömning om vad som utgör tjänsteresor i 12 kap. 6 § inkomstskattelagen (1999:1229), och SKV M 2015:16. Försvarsmakten har också i regleringsbrev⁴ avseende år 2022 fått i uppdrag att redovisa hur Försvarsmakten arbetar för att ta tillvara de erfarenheter av vad pandemin inneburit i fråga om minskade utsläpp från tjänsteresor.

¹ Regeringens proposition 2014/15:109

² Regeringens proposition 2020/21:30

³ Regleringsbrev för budgetår 2001 avseende Försvarsmakten, pkt 58

⁴ Regleringsbrev för budgetår 2022 avseende Försvarsmakten, pkt 25

Försvarsmakten utför även, i egenskap av verksamhetsutövare för anmälnings- och tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken (1999:808), egenkontroll som omfattar biologisk mångfald.

Förslag till regeringen

Programområde Staten går före (2 förslag)

Försvarsmakten omfattas inte av förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter och myndigheten berörs således inte av förslagen men vill framföra nedanstående.

Försvarsmakten anser att det av formuleringen av etappmålet ska framgå att målet endast omfattar statliga myndigheter som lyder under förordningen om miljöledning i statliga myndigheter.

Försvarsmakten förutsätter att effekterna av reduktionsplikten ingår i det totala målet att minska utsläppen med minst 50 procent till 2030.

Definition tjänsteresa

Försvarsmakten anser att redovisningen till regeringen bör förtydligas i den del avseende vad som föreslås omfattas av begreppet tjänsteresa.

Det föreligger en oklarhet i etappmålet att myndigheter som omfattas av förordning om miljöledning i statliga myndigheter ska minska utsläppen av koldioxid från tjänsteresor med minst 50 procent till 2030 från år 2019. I förordningens bilaga om återrapportering av utsläpp från tjänsteresor och övriga transporter omfattas även *maskiner och övriga fordon som används i myndighetsverksamheten* i myndigheternas rapportering av sammanlagda utsläpp av koldioxid i kilogram, totalt och per årsarbetskraft.

Enligt Skatteverket är begreppet tjänsteresa inte definierat i lagtext. I 12 kap. 6 § inkomstskattelagen står endast talat om resor som den skattskyldige har gjort i sitt arbete. Skatteverkets uppfattning är att en tjänsteresa är en resa som arbetsgivaren har beordrat den anställde att göra för att arbeta för hans räkning på annan plats än den ordinarie arbetsplatsen (SKV M 2015:16).

Programområde Insatser för grön infrastruktur (5 förslag)

Etappmål om hyggesfritt skogsbruk

Försvarsmakten bedömer att förslaget till etappmål om hyggesfritt skogsbruk inte direkt påverkar myndighetens verksamhet, men vill anföra följande i denna del. Hyggesfritt skogsbruk kan föra med sig negativa konsekvenser i form av att det är mer tidskrävande. Det måste finnas möjlighet för de myndigheter som äger den mark och de fastigheter där Försvarsmakten verkar, såsom Fortifikationsverket (FortV), att genomföra avverkning av skog och den skogsskötsel som krävs för att

Försvarsmakten ska kunna uppfylla sina uppdrag i lag och förordning och genomföra sin verksamhet. Tillgänglig tid för utbildning och övning på övnings- och skjutfält är en faktor som kan påverka krigsförbandens förutsättningar att nå fastställda målsättningar och därmed politiskt beslutade operativa mål för Försvarsmakten.

Etappmål om ekologisk funktionalitet i slättbygd

Försvarsmakten bedömer att förslaget till etappmål inte direkt påverkar myndighetens verksamhet då det i första hand omfattar jordbruksmark.

Etappmål om restaurerad eller återskapande grön infrastruktur i anslutning till bebyggelse, natura 2000-områden och värdetrakter

Förslaget till etappmål bedöms få en stor påverkan på Försvarsmaktens verksamhet, och förslaget saknar i konsekvensutredningen en analys avseende konsekvenserna för ägarna eller nyttjarna av marken.

Det finns ett stort antal Natura 2000-områden och värdetrakter inom eller intill den mark som Försvarsmakten nyttjar. På många övnings- och skjutfält finns höga naturvärden. Den verksamhet som Försvarsmakten och Fortifikationsverket bedriver på skjut- och övningsfält har visat sig ha en positiv effekt på biologisk mångfald. Dessa naturvärden har i stor utsträckning uppstått som en direkt eller indirekt följd av den militära övningsverksamheten samt ett, ur Försvarsmaktens perspektiv, rationellt skogsbruk. Ofta är det övningsverksamhet som skapar förutsättningar för att bibehålla en hög biologisk mångfald. Med det kan man konstatera att verksamheten i sig möter förslaget i etappmålet utan att andra åtgärder än att verksamheten fortsätter.

Att verksamheten ger en positiv effekt på biologisk mångfald medför ändå problem då det innebär att marken bli mer skyddsvärd och i förlängningen föreslås för formella naturskydd som hämmar Försvarsmaktens nödvändiga utveckling för att möta politiska krav på förmågor. Försvarsmakten ser därför viss problematik med att det införs områdesbestämmelser så som naturreservat, Natura 2000-områden m.m. över fälten med anledning av att dessa skydd i förlängningen kan begränsa Försvarsmaktens verksamhet.

Särskilt vad gäller Natura 2000 är det svårt att i dagsläget bedöma risken för att lagstiftningen/riktlinjerna på EU-nivå skärps vilket kan medföra skada på riksintressen för totalförsvarets militära del samt i förlängningen skada naturvärdena trots att målsättningen är det motsatta. Skyddsvärdena i sig utgör dock generellt inget hinder för den militära verksamheten och så länge militär verksamhet bedrivs inom området kan naturvärdena till stor del anses skyddade med anledning av att annan verksamhet begränsas.

Försvarsmakten är som sektorsmyndighet för riksintressen för totalförsvarets militära del ansvarig för att identifiera, samråda om, besluta om och presentera

underlag för dessa riksintresseanspråk. I begreppet militär del ingår även andra myndigheters områden och verksamhet så som FOI, FRA och FMV, varför Försvarsmakten företräder även dessa vad gäller riksintressen och samhällsplanering. Försvarsmakten är som sektorsmyndighet för riksintressen för totalförsvarets militära del samrådspart i beredningen av exempelvis Natura 2000-områden och andra områdesskydd. Försvarsmakten behöver fortsatt delta i processer och beredning av ärenden som rör exempelvis grön infrastruktur och Natura 2000 enligt befintliga förfaranden och processer.

För att Försvarsmakten ska kunna verka i enlighet med myndighetens uppdrag krävs att myndighetens verksamhet även i och i anslutning till Natura 2000-områden fortsatt kan bedrivas. Detta gäller i synnerhet den verksamhet som sker inom av Försvarsmakten utpekade övningsområden av riksintresse för totalförsvarets militära del, samt för transporten till och från dessa områden. Försvarsmakten framför därför att arbetet med grön infrastruktur och Natura 2000-områden inte får leda till begränsningar av Försvarsmaktens verksamhet.

Etappmål om hur grön infrastruktur ska beaktas i beslut och planer som rör mark- och vattenanvändning

Försvarsmakten anser mot bakgrund av nedanstående argument att förslaget till etappmål bör utgå eller att det måste genomföras en utförlig konsekvensutredning som tydligt redogör för konsekvenserna för de myndigheter som berörs.

Förslaget till etappmål bedöms få en stor påverkan på Försvarsmaktens verksamhet, men konsekvensutredningen tar inte höjd för vilka dessa konsekvenser är eller hur de kommer att påverka de statliga myndigheter som berörs. I bl.a. regeringens regleringsbrev till Fortifikationsverket ställs det redan idag krav på det som etappmålet avser. Den absoluta huvuddelen av mark som innehas av Fortifikationsverket, och som är upplåten för Försvarsmakten, är tillståndsprövad enligt miljöbalken (1998:808). Försvarsmakten anser att det är oklart i årsrapporten och om förslaget avser att ändra processer för hur exempelvis miljöprövningar m.m. genomförs.

Försvarsmakten är som ovan angivits, sektorsmyndighet för riksintressen för totalförsvarets militära del ansvarig för att identifiera, samråda om, besluta om och presentera underlag för dessa riksintresseanspråk. Försvarsmakten är som sådan sektorsmyndighet samrådspart i beredningen av exempelvis Natura 2000-områden och andra områdesskydd. Försvarsmakten behöver fortsatt delta i processer och beredning av ärenden som rör exempelvis grön infrastruktur och Natura 2000 enligt befintliga förfaranden och processer.

Regeringsuppdrag till Trafikverket om ekonomiskt stöd till enskilda väghållare för att stärka viktiga värden för grön infrastruktur

Försvarsmakten bedömer att förslagen till åtgärder har en liten eller obetydlig betydelse för myndighetens verksamhet.

Samverkansåtgärden Miljökompensation (2 förslag)

Försvarsmakten bedömer att förslagen till åtgärder har en liten eller obetydlig betydelse för myndighetens verksamhet.

Beslut

I beredningen har deltagit major Anders Edholm, överstelöjtnant Hampe Klein, forskare Linus Fast, försvarsjurist Katarina Stütz Norland, travel manager Jonas Elven, HR specialist Anton Davies, samt handläggare Lina Fihlén.

Samverkan har genomförts med Fortifikationsverket.

Beslut i detta ärende har fattats av viceamiral Jonas Haggren. I den slutliga handläggningen har överste Jan Demarkesse, ställföreträdande hållbarhetschef Håkan Johansson och senior hållbarhetsstrateg Mikaela Nord deltagit, den sistnämnda tillika föredragande.

Jonas Haggren
Chefen för ledningsstaben

Mikaela Nord

Sändlista

Regeringen

Regeringskansliet (Miljödepartementet)
För kännedom Försvarsdepartementet

Inom Försvarsmakten

HKV STAB
HKV LEDS STAB Samo
LEDS JUR
LEDS PLANEK
LEDS TF
LEDS INRI
HKV PROD STAB
PROD